

ANALIZA STATICĂ A RISCULUI DE FALIMENT

STATIC ANALYSIS OF BANKRUPTCY RISK

Autor: Mădălina - Simona RODEAN

e-mail: madarodean@gmail.com

Coordonator științific: Dan TOPOR, Conf. univ. dr.
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, România

Abstract. *Economic and financial activity can be carried out in several ways. There are concerns to analyze the perspective the risk effect of a company. This analysis involves a combination linear profitability and financial balance that can help you identifying and calculating an indicator on the basis of which it is possible appreciate the risk of company bankruptcy.*

Static analysis of bankruptcy risk plays an important role in preventing bankruptcy and, also, it is very important, because it aims at financial balance, which cannot be omitted, constituting the financial condition for the survival of an economic-financial entity. In economic theory, this analysis has long been, the only way to assess risk. Risk of bankruptcy is determined by a number of risks (commercial risk, guarantee risk, risk managerial, sensitivity risk) which can lead to a situation from which the company can no longer get out.

Two very important operational tools are analyzed to investigate the risk of bankruptcy: working capital and solvency ratios. Working capital is a safety margin of the undertaking, imposed by the differences between the amounts receivable and those payable, as well as the gap that may occur between the term of converting assets into cash and the average duration in which the debts become due. None of these risks is insignificant or negligible in performing calculations. The exact analysis of the working capital makes more easy to understand the content of this phenomenon of static analysis of the risk of bankruptcy at which can be exposed a company.

Keywords: bankruptcy, working capital, solvency, risk, balance sheet, analyze, balance.

JEL classification: G33

Introducere

În cadrul acestui articol am prezentat *Analiza statică a riscului de faliment* care cuprinde două tipuri de operațiuni: analiza fondului de rulment patrimonial și analiza ratelor de solvabilitate. În urma efectuării calculelor aferente indicatorilor constatăm posibilitatea riscului de faliment.

În conținutul acestui articol, se analizează mediul economico-financiar, se pune problema analizei unei entități în contextul falimentului, axându-se pe solvabilitate și lichiditate. Se utilizează date, se prezintă formule de calcul pentru o serie de indicatori și se prezintă aspecte teoretice privind riscul de faliment a unei entități. Principalele două întrebări de cercetare sunt direct corelate cu obiectivele cercetării: 1. Ce reprezintă o analiză static a riscului de faliment? și 2. Care sunt elementele prin care se realizează acest tip de analiză?

În literatură de specialitate avem o serie de autori care au ajutat la definirea conceptului de „analiză”, „faliment”, „solvabilitate”, „lichiditate” și „performanță”: Bărbulescu (1999); Miles (2000); Țândăreanu (2003); Vintilă (2006), Stancu (2007). Anghelache (2008) a prezentat indicatori statistici utilizați în analizele economice și a studiat principalele modele de analiză a performanțelor.

Pentru prevenirea riscului de faliment atât la nivelul întreprinderii, cât și celor care se află în relație cu acestea (instituțiile financiare, investitorii, furnizorii, clienții) trebuie adoptate și urmate

metode de efectuare a analizelor financiare. Amenințările la adresa întreprinderilor impun cunoașterea de către manageri, a situațiilor economico-financiare și a zonelor vulnerabile. Managerii trebuie să dețină abilități pentru identificarea și gestionarea amenințărilor care ar împiedica atingerea obiectivelor stabilite. Pe parcursul articolului se utilizează date, se prezintă formule de calcul pentru o serie de indicatori și se prezintă aspecte teoretice privind riscul de faliment a unei entități.[2] Pentru evaluarea riscului de insolvență, analiza patrimonială studiază, în vederea confruntării gradului de exigibilitate al elementelor de pasiv și cel de lichiditate al elementelor de activ. În acest context, riscul de insolvență presupune imposibilitatea întreprinderii de a face față pasivului exigibil cu activul său disponibil.

În a doua concepție, bilanțul este ansamblul alocărilor de fonduri și al surselor de procurare a lor pe diferite cicluri de finanțare.

În continuare, analiza riscului de insolvență se va realiza în funcție de prima concepție, cea patrimonială. Expresia cea mai simplă a valorii patrimoniale a unei întreprinderi o reprezintă activul net contabil.[3]

Metodele de cercetare utilizate

Ceea ce mi se pare important în analiza pe care o voi prezenta reprezintă efectele acesteia în viața unei societăți comerciale. Este extrem de necesar să înțelegem cum funcționează elementele dintr-un bilanț, importanța fiecăruia și stânsa legătură dintre acestea.

Procedura de prezentare a analizei cuprinde cele două etape care definesc întreg procesul de analiză. Prezentarea unor calcule, de tip model, ajută la înțelegerea clară a componenței patrimoniale.

Conținutul de bază

Cele două tipuri de operațiuni pentru *Analiza statică a riscului de faliment* urmăresc și analizează situațiile financiare pentru asigurarea echilibrului financiar prin:

1. ANALIZA FONDULUI DE RULMENT PATRIMONIAL

În componența patrimonială, activul și pasivul sunt formate din două categorii:[6]

-o categorie relativ permanentă (cu o durată >1 an), formată din activul imobilizat (A_i) și capitalul permanent (CP);

-o categorie mobilă (cu o durată < 1 an), alcătuită din activul circulant (A_c) și obligațiile pe termen scurt (OTS).

Întreprinderea este solvabilă dacă asigură echilibrul categoriei cu aceeași durată și respectă următoarele reguli financiare:

Activ imobilizat (A_i) = Capital permanent (CP)

Activ circulant (A_c) = Obligații pe termen scurt (OTS)

Fondul de rulment se definește:[4]

a) privind elementele cuprinse în partea superioară a bilanțului: $FR = CP - A_i$

Fondul de rulment este partea din capitalul permanent care depășește valoarea imobilizărilor nete.

b) privind elementele de la baza bilanțului: $FR = A_c - OTS$

Fondul de rulment reprezintă surplusul activelor circulante peste valoarea obligațiilor pe termen scurt.

Fondul de rulment (FR) este un mijloc de finanțare și, în același timp un indicator de lichiditate. Cu cât fondul de rulment este mai mare, cu atât mai mici vor fi datoriile pe termen scurt pentru finanțarea activelor circulante.

Un nivel mare al acestui indicator nu este de dorit, deoarece ar presupune resurse pe termen lung atrase în exces pentru finanțarea unor nevoi curente, deci o gestiune defectuoasă la nivelul managementului financiar.

Între activele circulante, ca lichidități potențiale și exigibilitatea potențială pot exista, următoarele situații:

$A_c = OTS \text{ FR} = 0$	Echilibru fragil între solvabilitate și realizarea creanțelor.
$A_c > OTS \text{ FR} > 0$	Situație favorabilă de solvabilitate, dispunând de un stoc tampon de lichidități potențiale.
$A_c < OTS \text{ FR} < 0$	Întreprinderea are dificultăți privind echilibrul financiar.

Fig.1 – Situația echilibrului

Dacă activele circulante devin lichide mai repede decât obligațiile, înseamnă că întreprinderea poate să-și asigure echilibrul financiar.

Dacă activele circulante devin lichide mai lent decât obligațiile pe termen scurt menținerea echilibrului financiar necesită un fond de rulment pozitiv și de valoare ridicată.

Astfel, nu există o relație simplă și clară între fondul de rulment și riscul de faliment al unei firme.

Mai jos am prezentat un exemplu ilustrat al calculului fondului de rulment:[5]

- lei -

Active	Sume	Capitaluri	Sume
Alocări permanente	2.100.000	Resurse permanente	2.580.000
Active imobilizate > 1 an (2.120.000 – 100.000 x 20%)	2.100.000	1. Capitaluri proprii	1.500.000
		2. Datorii financiare cu scadența > 1 an (1.200.000 – 1.200.000 x 10%)	1.080.000
Alocări temporare	1.320.000	Resurse temporare	840.000
1. Active circulante < 1 an (Stocuri + Creanțe)	1.100.000	1. Datorii din exploatare cu scadența < 1 an (Furnizori + Alte datorii din exploatare)	400.000
2. Imobilizări financiare < 1 an (100.000 x 20%)	20.000	2. Credite bancare curente	320.000
3. Disponibilități	200.000	3. Datorii financiare cu scadența < 1 an (1.200.000 x 10%)	120.000
Total activ (alocări financiare)	3.420.000	Total capitaluri (resurse financiare)	3.420.000

Figura 2 - Ilustrare CECCAR a elementelor din bilanț

Pe baza datelor din bilanțul financiar se determină indicatorii de poziție financiară a companiei:

$FR = \text{Capitaluri permanente} - \text{Alocări permanente} = \text{Capital propriu} + \text{Datorii pe termen lung} - \text{Active imobilizate nete} = 1.500.000 \text{ lei} + 1.080.000 \text{ lei} - 2.100.000 \text{ lei} = 480.000 \text{ lei}$

În cazul acesta, fondul de rulment are o valoare pozitivă, ceea ce arată că sursele financiare atrase pe termen lung acoperă nevoile investiționale ale societății, rezultând un surplus de resurse pe termen lung care poate fi utilizat pentru finanțarea altor necesități ale acesteia.[5]

2. ANALIZA RATELOR DE SOLVABILITATE

Ratele de solvabilitate realizează o raportare a activelor realizabile la obligațiilor exigibile în vederea evaluării riscului de faliment. Raportul trebuie să aibă o valoare minimă cuprinsă între 0,3-0,5

pentru a indica o situație optimă. O valoare sub 0,3 constituie un semnal de prudență deosebită ce impune o alertă crescută din partea băncii finanțatoare.[3]

- Rata solvabilitatii generale (R_{SG})

$$R_{SG} = (\text{Activ circulant}) / (\text{Obligatii pe termen scurt})$$

- Rata a fondului de rulment (R_{FR})

$$R_{FR} = (\text{Capitalul permanent}) / (\text{Activ imobilizat})$$

- Rata solvabilitatii partiale (R_{SP})

$$R_{SP} = (\text{Activ circulant} - \text{Stocuri}) / (\text{Obligatii pe termen scurt})$$

- Rata solvabilitatii imediate (R_{SI})

$$R_{SI} = (\text{Plasamente} + \text{Disponibilitati}) / (\text{Obligatii pe termen scurt})$$

Exemplu ilustrat in cadrul CECCAR:

Contul de profit și pierdere pe scurt al companiei este următorul:[5]

- lei -

Elementul	Exercițiul financiar N
Cifra de afaceri (producția vândută)	6.000.000
Cheltuieli materiale	4.000.000
Cheltuieli cu personalul	800.000
Cheltuieli cu amortizările	200.000
Cheltuieli cu dobânzile	100.000
Cheltuieli cu impozitul pe profit	120.000
Profit net	780.000

Fig. 3 - *Ilustrare CECCAR a contului de profit și pierdere*

Calcularea ratelor de rentabilitate a capitalurilor:

- Rata marjei nete (rentabilitatea comercială):

$$R_{PN} = \frac{PN}{CA} = \frac{780.000 \text{ lei}}{6.000.000 \text{ lei}} = 13\%$$

Rata marjei nete este de 13%, ceea ce arată că la fiecare 1.000 lei obținuți din vânzarea produselor sau prestarea serviciilor 130 lei se vor regăsi în profitul net al societății și vor fi disponibili pentru remunerarea acționarilor.

- Rentabilitatea financiară:

$$ROE = \frac{PN_1}{CPR_0} = \frac{780.000 \text{ lei}}{3.000.000 \text{ lei}} = 26\%$$

Rentabilitatea financiară are un nivel destul de ridicat, cu mult peste rata inflației din acest moment sau rata dobânzii la depozite. Este important de discutat și riscul asumat pentru a putea avea o analiză completă.

- Rentabilitatea capitalurilor investite:

$$ROIC = \frac{PN + \text{Dobânzi}}{AE} = \frac{780.000 \text{ lei} + 100.000 \text{ lei}}{3.000.000 \text{ lei} + 1.000.000 \text{ lei}} = 22\%$$

Rentabilitatea capitalurilor investite este de 22%, ceea ce arată că la fiecare 1.000 lei investiți în afacere investitorii au obținut un câștig de 220 lei.

- Rata dobânzii:

$$R_{dob} = \frac{\text{Dobânda}}{\text{Datoriile purtătoare de dobândă}} = \frac{100.000 \text{ lei}}{1.000.000 \text{ lei}} = 10\%$$

Riscul de faliment poate fi definit ca fiind imposibilitatea firmelor de a face față unei tranzacții financiar – bancare, respectiv incapacitatea sa de a rambursa la timp sumele împrumutate în condițiile stabilite de comun acord cu terții, în baza unui contract de creditare.[4] El poate fi rezultatul apariției unor dificultăți care inițial, la efectuarea analizei și în etapa evaluării și aprobării creditului, nu au putut fi identificate, dar care pe parcursul derulării contractului și-au făcut apariția.

Riscul de faliment este determinat de mai multe cauze:[4]

cauze externe:

- pierderea unui client important sau falimentul acestuia;
- falimentarea unui furnizor de bază;
- falimentarea băncii la care întreprinderea își are contul de bază;
- politica agresivă a concurenței care conduce la eliminarea întreprinderii de pe piață;
- lipsa cererii pe piață a produselor fabricate;
- costul ridicat al materiilor prime;

cauze interne:

- management defectuos în politica de investiții,
- dotarea tehnică neperformantă; menținerea în exploatare a unor utilaje și echipamente cu productivitate redusă ce produc încărcarea gestiunii calității producției;
- pierderi repetate din activitatea de exploatare;
- deteriorarea rotației activelor circulante;
- politica eronată în domeniul creditului comercial.

Concluzii.

După prezentarea analizei statice a falimentului, observăm că întreprinderea trebuie să aibă o situație bună, sovabilă cu riscul de faliment redus. Toți coeficienții să se încadrează în limitele admisibile. Managementul mai eficient al activelor totale prin mărirea vitezei de rotație a activelor circulante ar fi o soluție pentru menținerea situației favorabile. [1] Studiul care a stat la baza acestui articol evidențiază condițiile în care poate să apară riscul economic al unei societăți comerciale.

Gestionarea corectă a datoriilor comerciale va duce la micșorarea datoriilor totale. Pentru o situație favorabilă ar fi bine de majorat capitalul propriu prin găsirea noilor pieți de desfacere.[7] În practică este foarte dificilă realizarea acestor cerințe, deoarece datoriile sunt certe, iar transformarea activelor în disponibilități este aleatoare. Cu cât sunt mai mici diferențele dintre cele două părți ale bilanțului, cu atât firma analizată se supune la un risc financiar mai mic.

În concluzie, analiza static a riscului de faliment este concepută ca o etapă în vederea îmbunătățirii, consolidării sau salvării situației financiare. Asigurarea echilibrului financiar necesită o sincronizare între ritmul costurilor și cheltuielilor operaționale pe de o parte și cel al încasărilor și veniturilor din vânzări pe de altă parte.

Referințe bibliografice:

1. Bătrâncea I. Raportări financiare. Evoluții. Conținut. Analize, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2006
2. Cristea H. – Evaluarea firmei, Editura Marineasa, Timișoara, 2000

3. Duran V. – Gestiunea financiară a firmei. teorie și practică, Editura Eurostampa, Timișoara, 2000
4. Mihalciuc C.- Aspecte teoretice și aplicative de contabilitate și analiză financiară, Editura Universității Suceava, 2006
5. <https://www.ceccarbusinessmagazine.ro/> (07.03.2021)
6. <https://www.revistadestatistica.ro/> (06.03.2021)
7. <https://www.scribub.com/economie/ANALIZA-SITUATIEI-FINANCIAR-PE82912224.php> (07.03.2021)